

Stenografični zapisnik

četrtje seje

deželnega zbora kranjskega

v Ljubljani

dné 26. januarja 1912.

Nayzoči: Prvosednik: Deželni glavar dr. Ivan Šusteršič. — Vladna zastopnika: C. kr. deželni predsednik eksclenca Teodor baron Schwarz in c. kr. okrajni komisar baron Lazarini. — Vsi člani razun: knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič, eksclenca Josip baron Schwegel, Anton baron Codelli, Henrik pl. Schollmayer-Lichtenberg, Josip Lenarčič, dr. Ivan Tavčar in Bogomir Perhavec. — Zapisnikarja: dr. Karol baron Born in Franc Demšar.

Dnevni red:

1. Naznanila deželnozbornskega predsedstva.
2. Priloga 50. — Poročilo deželnega odbora o povračilu oskrbnih stroškov, ki so nastali v občinski bolnici v Krškem za revne kranjske domačine, predno je ta zavod dobil pravico javnosti.
3. Priloga 51. — Poročilo deželnega odbora o dovolitvi pobiranja pokopališčnih pristojbin za trško pokopališče v Vipavi.
4. Priloga 52. — Poročilo deželnega odbora o ustanovitvi mesta deželnega zemljemerca.
5. Priloga 53. — Poročilo deželnega odbora o upeljavi in oddaji del pri razširjalnih gradnjah deželne bolnice v Ljubljani.
6. Poročilo ustavnega in občinskega odseka glede razdelitve občine Brezovica v občini Brezovica in Notranje gorice.
7. Poročilo finančnega odseka:
  - a) o prošnji učitelja Kauckega za vštetje službene dobe na zasebni šoli v pokojnino (k prilogi 18.);
  - b) o prošnji občine D. M. v Polju za podporo za pokopališče (pet. 5.);

Stenographischer Bericht

der vierten Sitzung

des krainischen Landtages

in Laibach

am 26. Jänner 1912.

Anwesende: Vorsitzender: Landeshauptmann Dr. Ivan Šusteršič. — Regierungsvertreter: k. k. Landespräsident Erzellenz Theodor Freiherr von Schwarz und k. k. Bezirkskommissär Freiherr von Lazarini. — Sämtliche Mitglieder mit Ausnahme von: Fürstbischof Dr. Anton Bonaventura Jeglič, Erzellenz Josef Freiherr von Schwegel, Anton Freiherr von Codelli, Heinrich von Schollmayer-Lichtenberg, Josef Lenarčič, Dr. Ivan Tavčar und Bogomir Perhavec. — Schriftführer: Dr. Karl Freiherr von Born und Franz Demšar.

Tagesordnung:

1. Mitteilungen des Landtagspräsidiums.
2. Beilage 50. — Bericht des Landesauschusses betreffend die Rückvergütung der im Gemeindepital in Gurkfeld für arme krainische Einheimische in der Zeit vor der Zuerkennung des Öffentlichkeitsrechtes dieser Anstalt anerwachsenen Verpflegskosten.
3. Beilage 51. — Bericht des Landesauschusses betreffend die Bewilligung zur Einhebung von Friedhofsgebühren für den Marktfriedhof in Wippach.
4. Beilage 52. — Bericht des Landesauschusses betreffend die Systemisierung der Stelle eines Landesvermessungsbeamten.
5. Beilage 53. — Bericht des Landesauschusses über die Einleitung und Vergebung der Arbeiten bei den Erweiterungsbauten im Landespitale in Laibach.
6. Bericht des Verfassungs- und Gemeindevorschusses betreffend die Teilung der Gemeinde Brezovica in die Gemeinden Brezovica und Notranje gorice.
7. Bericht des Finanzauschusses:
  - a) über die Petition des Lehrers Kaucky um Einrechnung der Dienstzeit an der Privatschule in die Pension (zur Beilage 18);
  - b) über das Subventionsgesuch der Gemeinde Mariafeld für den Friedhof (5/Pet.);

- c) o prošnji zavoda sv. Nikolaja v Trstu za podporo (pet. 6.);
- č) o prošnji azilnega društva dunajske univerze za podporo (pet. 7.);
- d) o prošnji vpok. učitelja Krennerja za zvišanje pokojnine (pet. 14.);
- e) o prošnji nadučiteljske vdove K. Kermauner za podaljšanje miloščine (pet. 15.);
- f) o prošnji vpokojenega paznika Keržiča za zvišanje pokojnine (pet. 30.);
- g) o prošnji vpokojenega paznika Osredkarja za zvišanje pokojnine (pet. 31.);
- h) o prošnji vpokojenega učitelja Huterja za zvišanje pokojnine (pet. 32.);
- i) o prošnji vpokojenega nadučitelja Lockerja za zvišanje pokojnine (pet. 33.);
- j) o prošnji osrednjega zavoda za meteorologijo na Dunaju za podporo (pet. 43.).

**Začetek seje ob 10. uri 35 minut
dopoldne.**

- c) über das Subventionsgesuch der Anstalt „Sv. Nikolaj“ in Triest (6/Pet.);
- č) über das Subventionsgesuch des Asylvereines der Wiener Universtät (7/Pet.);
- d) über die Petition des pens. Lehrers Krenner um Pensionserhöhung (14/Pet.);
- e) über die Petition der Oberlehrerwitwe Kermauner um Verlängerung der Gnadengabe (15/Pet.);
- f) über die Petition des pens. Aufsehers Keržič um Pensionserhöhung (30/Pet.);
- g) über die Petition des pens. Aufsehers Osredkar um Pensionserhöhung (31/Pet.);
- h) über die Petition des pens. Lehrers Huter um Pensionserhöhung (32/Pet.);
- i) über die Petition des pens. Oberlehrers Locker um Pensionserhöhung (33/Pet.);
- j) über das Subventionsgesuch der Zentralanstalt für Meteorologie in Wien (43/Pet.).

**Beginn der Sitzung um 10 Uhr 35 Minuten
vormittags.**

Deželni glavar:

(pozvoni — das Glockenzeichen gebend):

Konstatujem sklepčnost visoke zbornice in otvarjam sejo.

Za zapisnikarja današnje seje naprošam gospoda poslanca barona Borna in Frana Demšarja. Prehajamo k prvi točki dnevnega reda:

1. Naznanila deželnozborskega predsedstva.**1. Mitteilungen des Landtagspräsidiums.**

Odsotnost od današnje seje so radi boleznj opravičili gospodje poslanci eksclenca baron Schwegel, pl. Schollmayer-Lichtenberg in Perhavec. Radi nujnih opravkov se je pa opravičil gospod poslanec Lenarčič.

Došle peticije odkažem pristojnim odsekom.

Došli so mi sledeči predlogi:

Samostalni predlog gospoda poslanca dr. Kreka in tovarišev glede ustanovitve gospodarske šole. (Glej dodatek št. I. — Siehe Anhang Zl. I.)

Odkazem ga finančnemu odseku.

Dalje samostalni predlog gospodov poslancev Jakliča, Bartola, dr. Pegana in tovarišev glede ureditve farnih in občinskih meja v Osilnici. (Glej dodatek št. II. — Siehe Anhang Zl. II.)

Odkazem ga ustavnemu in občinskemu odseku.

Nadalje samostalni predlog gospodov poslancev Jakliča, Bartola, dr. Pegana in tovarišev zaradi otvoritve novih postaj in postajališč na dolenski železnici. (Glej dodatek št. III. — Siehe Anhang Zl. III.)

Odkazujem upravnemu odseku.

Samostalni predlog gospoda poslanca Vehovca in tovarišev glede porabe glob nad 40 K, ki pridejo v ubožni zaklad. (Glej dodatek št. IV. — Siehe Anhang Zl. IV.)

Odkazem ustavnemu in občinskemu odseku.

Samostalni predlog gospoda poslanca Gangla in tovarišev glede pospeševanja kmetijskega pouka na ljudskih šolah. (Glej dodatek št. V. — Siehe Anhang Zl. V.)

Odkazem kmetijskemu odseku.

In končno mi je došel tudi nujni predlog gospoda poslanca dr. Lampeta in tovarišev v zadevi ustanovitve centralne deželne klavnice in mesnice. (Glej dodatek št. VI. — Siehe Anhang Zl. VI.)

Nujnost tega predloga bo utemeljeval gospod predlagatelj koncem seje.

Prehajamo k drugi točki dnevnega reda:

2. Priloga 50. Poročilo deželnega odbora o povračilu oskrbnih stroškov, ki so nastali v občinski bolnici v Krškem za revne kranjske doma-

čine, predno je ta zavod dobil pravico javnosti.

2. Beilage 50. Bericht des Landesauschusses betreffend die Rückvergütung der im Gemeindepital in Gurkfeld für arme kranjsche Einheimische in der Zeit vor der Zuerkennung des Öffentlichkeitsrechtes dieser Anstalt anerwachsenen Verpflegskosten.

Odkazujem to točko finančnemu odseku.

Točko:

3. Priloga 51. Poročilo deželnega odbora o dovolitvi pobiranja pokopaliških pristojbin za trško pokopališče v Vipavi.**3. Beilage 51. Bericht des Landesauschusses betreffend die Bewilligung zur Einhebung von Friedhofsgebühren für den Marktfriedhof in Wippach.**

Odkazem finančnemu odseku.

Točko:

4. Priloga 52. Poročilo deželnega odbora o ustanovitvi mesta deželnega zemljemerca.**4. Beilage 52. Bericht des Landesauschusses betreffend die Systemisierung der Stelle eines Landesvermessungsbeamten.**

Odkazem upravnemu odseku.

Točko:

5. Priloga 53. Poročilo deželnega odbora o upeljavi in oddaji del pri razširjalnih gradnjah deželne bolnice v Ljubljani.**5. Beilage 53. Bericht des Landesauschusses über die Einleitung und Vergebung der Arbeiten bei den Erweiterungsbauten im Landesospitale in Laibach.**

Odkazem finančnemu odseku.

Preidemo sedaj k šesti točki dnevnega reda:

6. Poročilo ustavnega in občinskega odseka glede razdelitve občine Brezovica v občini Brezovica in Notranje gorice.

6. Bericht des Verfassungs- und Gemeindevorstandes betreffend die Teilung der Gemeinde Brezovica in die Gemeinden Brezovica und Notranje gorice.

Prosim gospoda poročevalca, da uvede razpravo.

Poročevalec Jaklič:

Visoka zbornica! Nekateri posestniki iz Notranjih goric in iz Plešivice prosijo, da bi se katastralna občina Notranje gorice in Plešivica ločila od krajevne občine Brezovica in ustanovila kot samostojna občina Notranje gorice.

Svojo prošnjo utemeljujejo s tem, da so zadnje hiše vasi Noranje gorice precej oddaljene od vasi Brezovica, pravijo da imajo že svojo šolo, svojo cerkev in dovoljenje za ustanovitev lastne fare. Zaraditega mislijo, da bi bilo prav, ako bi se ustanovila samostojna občina Notranje gorice.

Deželni zbor pa nima nobenih podatkov, na podlagi katerih bi se moglo presoditi, če je ustanovitev samostojne občine Notranje gorice umestna ali ne in zato ustavni in občinski odsek predlaga:

„Visoki deželni zbor skleni:

Prošnja se odstopi deželnemu odboru ter naroči, da izvrši vse poizvedbe in o tem poroča deželnemu zboru v prihodnjem zasedanju.“

Deželni glavar:

Otvorjam debato. Ali želi kdo gospodov besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, bomo glasovali.

Gospodje, ki se strinjajo s predlogom ustavnega in občinskega odseka, izvolijo vstati.

(Zgodi se. — Geschieht.)

Sprejeto.

Ta točka dnevnega reda je torej rešena.

K nadaljni točki:

7. a) Poročilo finančnega odseka:

o prošnji učitelja Kauckega za vštetje službene dobe na zasebni šoli v pokojnino (k prilogi 18.);

7. a) Bericht des Finanzausschusses:

über die Petition des Lehrers Kaucsky um Einrechnung der Dienstzeit an der Privatschule in die Pension (zur Beilage 18.);

bi omenil, da zadeva, kakor tudi točke:

7. d) Poročilo finančnega odseka:

o prošnji vpok. učitelja Krennerja za zvišanje pokojnine (pet. 14.);

7. d) Bericht des Finanzausschusses:

über die Petition des pens. Lehrers Krenner um Pensionserhöhung (14/Pet.); —

7. e) Poročilo finančnega odseka:

o prošnji nadučiteljske vdove K. Kermauner za podaljšanje miloščine (pet. 15.);

7. e) Bericht des Finanzausschusses:

über die Petition der Oberlehrerswitwe Kermanner um Verlängerung der Gnadengabe (15/Pet.); —

7. f) Poročilo finančnega odseka:

o prošnji vpokojenega paznika Keržiča za zvišanje pokojnine (pet. 30.);

7. f) Bericht des Finanzausschusses:

über die Petition des pension. Aufsehers Kerzic um Pensionserhöhung (30/Pet.); —

7. g) Poročilo finančnega odseka:

o prošnji vpokojenega paznika Osredkarja za zvišanje pokojnine (pet. 31.);

7. g) Bericht des Finanzausschusses:

über die Petition des pension. Aufsehers Osredkar um Pensionserhöhung (31/Pet.); —

7. h) Poročilo finančnega odseka:

o prošnji vpokojenega učitelja Hutterja za zvišanje pokojnine (pet. 32.);

7. h) Bericht des Finanzausschusses:

über die Petition des pens. Lehrers Hutter um Pensionserhöhung (32/Pet.); —

7. i) Poročilo finančnega odseka:

o prošnji vpokojen. nadučit. Lockerja za zvišanje pokojnine (pet. 33.);

7. i) Bericht des Finanzausschusses:

über die Petition des pens. Oberlehrers Locker um Pensionserhöhung (33/Pet.);

personalne zadeve raznih uslužbencev.

Zato mislim, da bo najbolje, če te točke obravnavamo skupno v tajni seji.

Prehajamo torej sedaj k točki:

7. b) Poročilo finančnega odseka:

o prošnji občine D. M. v Polju za podporo za pokopališče (pet. 5.);

7. b) Bericht des Finanzausschusses:

über das Subventionsgesuch der Gemeinde Mariafeld für den Friedhof (5/Pet.);

Prosim gospoda referenta, da uvede razpravo.

Poročevalec Pogačnik:

Visoka zbornica! Županstvo občine D. M. v Polju je prosilo slavni deželni zbor za podporo k zgradbi novega pokopališča. Na pokopališču pri D. M. v Polju se pokopujejo umobolni našega zavoda na Studencu. Ker pa prošnji ni predložen ne načrt za zgradbo tega pokopališča, ne stroškovnik, predlaga finančni odsek:

„Visoki deželni zbor skleni:

Prošnja se odstopi deželnemu odboru, da izplača primeren prispevek iz zdravstvenega zaklada.“

Deželni glavar:

K besedi ni nihče oglašen, zato glasujmo! Prosim tiste gospode, ki so za predlog finančnega odseka, da izvolijo ustati.

(Zgodi se. — Geſchieht.)

Sprejeto in s tem je rešena ta točka dnevnega reda.

Prehajamo k točki:

7. c) Poročilo finančnega odseka:

o prošnji zavoda sv. Nikolaja v Trstu za podporo (pet. 6.);

7. c) Bericht des Finanzausschusses:

über das Subventionsgesuch der Anstalt „Sv. Nikolaj“ in Triest (6/Pet.);

Prosim gospoda referenta, da poroča o tej točki.

Poročevalec dr. Krek:

Gospodje, v prošnji posamezni podatki niso tako točno navedeni, da bi se moglo že v deželnem zboru sklepati o dovolitvi podpore, zato predlagam v imenu finančnega odseka:

„Prošnja se odstopi deželnemu odboru v rešitev.“

Deželni glavar:

Otvorjam debato. Ali želi kdo gospodov besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet ſich.)

Ker ne, glasujemo!

Gospodje, ki se strinjate s predlogom finančnega odseka, izvolite ustati.

(Zgodi se. — Geſchieht.)

Sprejeto.

Na vrsto pride točka:

7. č) Poročilo finančnega odseka:

o prošnji asilnega društva dunajske univerze za podporo (pet. 7.);

7. č) Bericht des Finanzausschusses:

über das Subventionsgesuch des Asylvereines der Wiener Universität (7/Pet.).

Prosim gospoda poročevalca, da poroča.

Poročevalec dr. Krek:

V imenu finančnega odseka predlagam:

„Deželni zbor skleni: Imenovana prošnja se odstopi deželnemu odboru v rešitev.“

Deželni glavar:

K besedi ni nihče oglašen, zato glasujmo! Gospodje, ki ste za predlog finančnega odseka izvolite ustati.

(Zgodi se. — Geſchieht.)

Sprejeto in s tem je rešena ta točka dnevnega reda.

Ker se bodo točke 7. a, d, e, f, g, h in i obravnavale v tajni seji, pride torej sedaj na vrsto točka:

7. j) Poročilo finančnega odseka:

o prošnji osrednjega zavoda za meteorologijo na Dunaju za podporo (pet. 43.).

7. j) Bericht des Finanzausschusses:

über das Subventionsgesuch der Zentralanstalt für Meteorologie in Wien (43/Pet.).

Prosim gospoda poročevalca!

Poročevalec dr. Krek:

Osrednje društvo za meteorologijo na Dunaju prosi naj bi se dovolilo 200 K podpore za to, da bi se podpirali opazovalci na meteoroloških postajah.

Dežela naša že daje v ta namen 200 K letne podpore in zaradi tega predlagam v imenu finančnega odseka:

„Deželni zbor skleni: Prošnja c. kr. centralnega zavoda za meteorologijo in geodinamiko se odkloni.“

Deželni glavar:

Otvorjam debato. Želi kdo gospodov besede? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, glasujmo!

Gospodje, ki se strinjate s predlogom finančnega odseka izvolite ustati.

(Zgodi se. — Gefchieht.)

Sprejeto in s tem je rešena ta točka dnevnega reda.

Predno preidemo k tajni seji, dam besedo gospodu poslancu dr. Lampetu, da utemelji nujnost svojega predloga, ki sem ga omenil početkom seje.

Poslanec dr. Lampe:

Visoka zbornica! S tovariši svojega kluba sem vložil nujni predlog, ki meri na to, da se ustanovi v središču dežele centralna klavnica in mesnica. Morda se bo komu čudno zdelo, da pride ravno dežela do te naloge in da se tak predlog sproži v deželnem zboru, ampak razmere zadnjega časa nam kažejo to pot in če hočemo v narodnogospodarskem oziru v resnici kaj storiti, se ne smemo boriti samo s praznimi frazami, ampak moramo z dejanji nastopiti.

Zadnji čas smo stali pod znamenjem draginje. Znano Vam je, da so vsa živila postala dražja in da se oglašajo tožbe vseh mestnih in industrijskih krogov radi neznosne draginje. Velika agitacija se je razvila po mestih, zlasti v gotove vrste časopisju, katera vso krivdo vedno zvrča na kmetijski stan, kakor da bi bili kmetje tisti oderuhi, ki odirajo vse druge stanove. Pod tem znamenjem draginje, gospoda moja, se je v zadnjem času veliko grešilo. Vsled te agitacije so se zgodile velike narodnogospodarske napake, veliki sloji prebivalstva so izgubili pravo smer za svoje mišljenje in posamezni sloji prebivalstva so hujskali drug proti drugemu. Draginja je v resnici velika, toda vprašanje nastane, odkod izvira ta draginja? To je seveda vprašanje, ki se ne da rešiti v kratkem času. Vse narodnogospodarske razmere so se spremenile, denar je izgubil na svoji vrednosti, razmere produkcije in tudi potreb raznih ljudskih slojev so drugačne, konsumira se vedno več, med tem ko produkcija ne raste v isti meri s konsumom. Pod geslom draginje se, kakor rečeno, hujskajo razni ljudski sloji drug zoper drugega, konsument zoper producenta. In če pogledamo zlasti na razvoj v velikih mestih, vidimo, da se je v zadnjem času vojskovala na primer na Dunaju huda politična vojna samo pod vplivom teh fraz, in tudi pri nas se je mnogo govorilo o tej draginji in je bila agitacija na obeh straneh jako živahna. Stem ni nikomur pomagano, zlasti pa je nevarno in krivično, ako se med konsumentom in producentom seje razpor in nezaupanje, ker sta vendar drug na drugega navezana.

Naša stranka je stala vedno na stališču, da ne sme biti izključno agrarna stranka, ampak prava ljudska stranka, ki zastopa vse opravičene zahteve vseh ljudskih slojev in skuša vzdržati harmonijo

vseh slojev, v kateri harmoniji se izenačijo tudi nasprotni interesi. Ti nasprotni interesi se morajo drug drugega izpopolnjevati, kajti človeška družba je tako osnovana, da more drug drugega podpirati. Močan agrarni stan, dobro organiziran in intenzivno delujoč, je potreben na eni strani, na drugi strani je pa zopet potreba konsumenta, ki mora toliko plačati, kolikor producent za svoj trud zasluži. Tako industrija spopolnuje razmere med konsumentom in producentom.

Vsled tega prihajamo s predlogom glede ustanovitve centralne deželne klavnice in mesnice. S to mislijo se je deželni odbor baval že dalje časa, kajti mi stojimo pred nujnostjo, da bomo morali vpeljati lastno režijo za naše dobrodelne zavode: bolnico, blaznico, hiralnico i. t. d. Ti zavodi so že sami na sebi velik konsument in bodo potrebovali mnogo mesa. Red usmiljenih sester, ki sedaj oskrbuje režijo, je že izrazil željo, da bi prevzela dežela režijo v svoje roke. Torej, gospoda moja, mi potrebujemo pri naših deželnih zavodih investicij za lastno režijo, in te investicije bodo precejšnje, ker bo treba preskrbeti za živila, perilo i. t. d. S posameznostmi se bode baval deželni zbor pozneje. Če pa napravi dežela tako klavnico zase, potem je čisto blizu misel, da se ta zavod razširi, da dobroto, katero bomo uživali mi, razširimo tudi na drugo prebivalstvo, zlasti na prebivalstvo ljubljanskega mesta, od katerega se neprestano čujejo pritožbe radi neznosne draginje vseh življenskih potrebščin.

V zadnjem času cene živini rapidno padajo, ampak cene mesu ne gredo prav nič nazaj in izkušnje zadnjega časa nam kažejo, da ko so morali kmetje vsled pomanjkanja krme živino prodajati globoko pod ceno, niso konsumentje mesa prav nič ceneje dobili. Zlasti se je to godilo pred dvema letoma, ko je bila tista znana huda suša in so morali kmetje prodajati živino za vsako ceno, ker je niso imeli s čim krmiti in takrat je šlo za milijone narodnega premoženja v nič. V takih časih je dobro, ako imamo regulator za cene, in ravnotak dobro poslujoč deželni zavod bo v stanu cene nekoliko regulirati, da producent ne bo prišel ob ves sad svojega truda in da tudi konsument ne bo trpel pri tem nobene škode. Torej velika klavnica in mesnica, katera bodi v direktnem stiku z organizacijo naših kmetovalcev! Živinorejske zadruge se razširjajo po celi deželi, so dobro organizirane in ako bodo dobile tudi kaj komercijelnega posla, seveda samo posredovanje, se bode njih poslovanje povečalo in razširilo in to je ravno tista misel, ki je prišla iz kmetijskega ministrstva, namreč unovčenje živine. Vsa organizacija za unovčenje domače živine pa potrebuje centrale v Ljubljani, do katere se živinorejec obrne, da proda za pošteno ceno svoje blago. Potem pa bodi ta zavod tudi v direktnem stiku s konsumentom. Ako gospodje zasledujete življenje po deželi, bode te videli, da ni vedno resnično to, kar meščani mislijo, da je namreč na deželi vse zastoj. Gospoda moja, v velikih mestih se dostikrat cenejšje živi, kakor pa v majhnih vaseh. V majhnih vaseh se mnogokrat prav nič ne dobi razen z velikimi

stroški, in s preskrbo mesa je dostikrat ravno tako. Pod to draginjo ječe vsi sloji našega prebivalstva. Vzrok tej druginji je, ker manjka prave organizacije in direktnega stika med producentom in konsumentom, in naloga deželnega zavoda bodi, da ta direktni stik po možnosti naredi.

V prvi vrsti pride seveda v poštev ljubljansko mesto in jaz mislim, da bodo to naše podjetje vsi sloji z veseljem pozdravljali (Klici na levi. — *Hufe links: „Mesarji ne!“*) kajti pristop do tega deželnega zavoda bo vsakemu prost in deželni odbor bo seveda skušal po možnosti vsem ustreči to bo kolikor mogoče poskrbel za to, da se bo prodajalo meso po tistih cenah, za katere ga je možno konsumentom oddajati. Pri tem pa imam v mislih tudi razne kraje na deželi n. pr. industrijske kraje. V kakih težavah se nahaja sedaj prebivalstvo dotičnih krajev, posebno delavstvo glede dobivanja mesa. Tak deželni zavod, ki bo deloval v velikem obsegu, bode pa lahko preskrboval z mesom tudi te kraje in gotove vrste mesa bo lahko oddajal po takih cenah, da si ga bodo dotični sloji prebivalstva lahko privoščili v večji meri, kakor do sedaj. Potem je treba vpoštevati tudi naša letovišča, kjer vlada v sezoni zlasti glede mesa taka draginja, da tuji beže iz naše dežele. To bodi torej tudi ena glavnih nalog deželnega zavoda, da bo v sezoni preskrboval naša letovišča z dobrim in cenanim mesom.

In potem gospodje, zakaj naj bi se mi zapi-rali samo doma in zakaj ne bi segli tudi izven meja naše dežele, v Trst, Reko, Opatijo, Pulj i. t. d.? Tržne cene glede mesa so v teh mestih naravnost desolatne. Tako n. pr. je Trst, kar se tiče mesa odvisen od enega samega špekulanta, ki potem odira vse sloje, kolikor jih hoče. Pa ne samo konsumenti, ampak tudi mesarji sami nam bodo direktno hvaležni, če bodo mogli pod realnimi pogoji dobivati meso, zakaj mali mesarji so dostikrat samo objekt izkoriščevanja za večje. V tem oziru bode torej deželni zavod lahko veliko dobrega storil. To pa seveda samo pod enim pogojem, namreč ako dobi deželni odbor tudi veterinarno policijo glede tega zavoda v svoje roke. Zakaj pri tej stvari je lahko mogoče veliko šikaniranje. Sicer je deželni odbor druga inštanca, ampak čas izgubljen, denar izgubljen in vsako šikaniranje pomenja veliko denarno in gospodarsko škodo.

Zaraditega priporočam odseku da, ko bo pro-učeval ta naš predlog, premišljuje tudi, kako bi se za tak zavod uredile veterinarne policijske zadeve.

Po teh kratkih pojasnilih prosim, da se prizna temu mojemu predlogu nujnost, in da se predlog odkaže finančnemu odseku (*Zivahno odobravanje in ploskanje na levi. — Lebhafter Beifall und Hände-flatschen links*).

Deželni glavar:

Bomo tedaj glasovali o nujnosti.

Gospodje, ki priznate predlogu nujnost, iz-volite vstati.

(Zgodi se. — *Gehehelt*.)

Nujnost je sprejeta, predlog se odkaže finanč-nemu odseku.

Sedaj pridejo na vrsto personalne zadeve. Ker jaz predlagam, da se te zadeve obravnavajo v tajni seji, prosim tedaj gospode reditelje, da iz-praznijo galerije.

(Zgodi se. — *Gehehelt*.)

Javna seja prestane ob 11. uri do-poldne in se zopet nadaljuje ob 11. uri 15 minut dopoldne. — *Die öffentliche Sitzung wird um 11 Uhr vormittags unter-brochen und um 11 Uhr 15 Minuten wieder aufgenommen.*

Deželni glavar:

Javna seja je zopet otvorjena. Prosim go-spoda zapisnikarja, da prečita zapisnik tajne seje.

Zapisnikar dr. Novak:

(bere: — *liest*.)

Zapisnik tajne seje deželnega zbora kranjskega dne 26. januarja 1912.

Pričetek ob 11. uri — nadaljevanje prejšnje javne seje.

Mesto odsotnega zapisnikarja poslanca ba-rona Borna vstopi poslanec dr. Novak.

Poslanec Bartol poroča o točkah 7 a, d, e dnevnega reda. (Glej dodatek št. VII., VIII. in IX. — *Siehe Anhang 3l. VII, VIII und IX*).

Predlogi finančnega odseka se po poročilih poročevalca Bartola sprejmejo.

Poslanec grof Margheri poroča o točkah 7 f, g dnevnega reda. (Glej dodatek št. X. in XI. — *Siehe Anhang 3l. X und XI*).

Predlogi finančnega odseka se po poročilih poročevalca grofa Margherija sprejmejo.

Poslanec Bartol poroča o točkah 7 h, i dnev-nega reda. (Glej dodatek št. XII. in XIII. — *Siehe Anhang 3l. XII und XIII*).

Predlogi finančnega odseka se po poročilih poročevalca sprejmejo.

Zapisnik se prečita.

Sklep tajne seje ob 11. uri 15 minut.

Šusteršič l. r., dr. Fran Novak l. r., Fr. Demšar l. r.

Deželni glavar:

Ker je dnevni red rešen, bom sejo zaključil.

Finančni odsek ima sejo jutri, v soboto ob 10. uri dopoldne v lokalu Slovenske Ljudske Stranke.

Šolski odsek ima sejo danes takoj po ple-narni seji v lokalu narodno-napredne stranke.

Upravni odsek ima sejo danes ob 3. uri po-poldne v lokalu Slovenske Ljudske Stranke.

Dnevni red: Splošna razprava o načrtu vodopravnega zakona.

Personalni odsek ima sejo takoj po zbornični seji v lokalni veleposestvi.

Prihodnja seja bo v četrtek 1. februarja ob polu 10. uri dopoldne.

Dnevni red bom naznanil pozneje.

Seja je zaključena.

Konec seje ob 11. uri 18 minut dopoldne. — Schluß der Sitzung um 11 Uhr 18 Minuten vormittags.

Dodatek. — Anhang.

I.

Samostalni predlog

dr. Jan. Kreka in tovarišev o ustanovitvi Gospodarske šole.

Poučni tečajji po deželi izpričujejo, kako ukaželjno je kmečko ljudstvo, zlasti njegova mladina. Ne gre pa pri ti izobrazbi samo za strokovno plat, nego tudi za splošno izobrazbo. Izkušnja kaže, da se le tam strokovna izobrazba širi, kjer se vsled višje kulturne stopinje umeva njena potreba.

Po zgledu takozvanih danskih visokih šol za kmetijske mladeniče, ki so se udomačile tudi že na Nemškem in v Švici predlagamo:

Deželni zbor skleni:

1. Deželnemu odboru se naroča, da ustanovi jeseni letošnjega leta v zvezi s Slovensko trgovsko šolo v Ljubljani Gospodarsko šolo po priloženem načrtu. (Glej prilogo k poročilu finančnega odseka o ustanovitvi „Gospodarske šole“, IX. seja dne 14. februarja 1912).

2. V ta namen se dovoli deželnemu odboru kredita 3000 K.

V Ljubljani, dne 26. januarja 1912.

Dr. Krek I. r., Šusteršič I. r., dr. Pegan I. r., Kobi I. r., Demšar I. r., Jarc I. r., Dular I. r., Matjašič I. r., Košak I. r., Lavrenčič I. r., Povše I. r., Ravnikar I. r., Jaklič I. r., Bartol I. r., Hladnik I. r., Vehovec I. r., dr. Lampe I. r., Dimnik I. r., Piber I. r., dr. Žitnik I. r.

II.

Samostalni predlog

poslanca Jakliča, Bartola, dr. Pegana in tovarišev zaradi ureditve farnih in občinskih meja v Osilnici.

Osilnica je občina, ki se razteza v daljavi kakih 20 km ob Kolpi. — Zahodni del občine, oddaljen kakih 10 km od središča občine, spada

pod faro Drago in je vsolan v šolo na Travi. Ta del občine, kat. občina Črni potok z vasicama Pungrt in Ribjek, ki imajo skupaj 25 hiš s 108 prebivalci, ki je že nekdanj spadal pod občino Travo nima z Osilnico po kranjski strani prav nobene zveze, pač pa po hrvaški strani. Ker nima z Osilnico nobene zveze, je vsolan v Travo in spada v faro Draga, naj se ta davčna občina izloči iz občine Osilnica in priklopi k občini Trava. — Dalje spada vas Srobotnik in občina Osilnica pod faro Borovec. Srobotnik leži v dolini ob Kolpi, Borovec je pa v dolini za gorami, preko katerih ni nobene ceste. Srobotničani v resnici nimajo s svojo faro nobene zveze. V cerkev hodijo na Hrvaško v Kuželj, koder se vrše tudi poroke in krsti, mrličje pa pokopujejo menda v Bosljevi loki.

Zato naj se vas Srobotnik, ki spada v občino Osilnica, izloči iz fare Borovec in priklopi k fari osilniški.

V Ljubljani, dne 26. januarja 1912.

Jaklič I. r., Bartol I. r., dr. Pegan I. r., Povše I. r., Piber I. r., Dular I. r., Pogačnik I. r., dr. Lampe I. r., Jarc I. r., Kobi I. r., Vehovec I. r., Matjašič I. r., Košak I. r., Lavrenčič I. r., Ravnikar I. r., Dimnik I. r.

III.

Samostalni predlog

poslanca Jakliča, Bartola, dr. Pegana i. t. d. zaradi otvoritve novih postaj in postajališč na dolenski železnici.

V deželnem zboru se je že opetovano govorilo o potrebi nove železniške postaje v Žlebiču in postajališča v Lipovcu. V seji deželnega zbora dne 13. oktobra 1909 se je sprejela resolucija: Deželnemu odboru se naroča, da se obrne do upravnega sveta dolenskih železnic in železniškega ministrstva z naročilom, da se nemudoma napravi in otvori postaja na Žlebiču, kakor tudi postaja-

lišče v Lipovcu, ki je ljudem že ob gradnji železnice obljubljena. — Kakor je videti ni imela resolucija nobenega uspeha.

Poleg otvoritve postaje v Žlebiču in postajališča v Lipovcu je pa potrebno tudi razširjenje postajališča v Stari cerkvi v postajo.

Podpisani predlagajo:

Deželni zbor skleni:

1. Deželnemu odboru se naroča, da stopi takoj v dogovor z upravnim svetom dolenskih železnic in železniškim ministrstvom zaradi postaje v Žlebiču, postajališča v Lipovcu in razširjenja postajališča v Stari cerkvi.

2. Zastopniku deželnega odbora v upravnem svetu se naroča, da urgira otvoritev teh postaj z vso odločnostjo v upravnem svetu dolenskih železnic.

3. Deželni odbor se pooblašča prispevati po potrebi primeren znesek iz garancijskega zaklada dolenskih železnic za otvoritev, katere omenjenih postaj.

V Ljubljani, dne 26. januarja 1912.

Jaklič I. r., Bartol I. r., dr. Pegan I. r., Matjašič I. r., dr. Krek I. r., I. Piber I. r., Povše I. r., Ravnikar I. r., Dimnik I. r., Košak I. r., Drobnič I. r., Lavrenčič I. r., Dular I. r., Jarc I. r., dr. Žitnik I. r., dr. Lampe I. r., Pogačnik I. r., Vehovec I. r.

IV.

Samostojni predlog

poslanca Vehovec in tovarišev.

Visoki deželni zbor skleni:

Deželni zakon z dne 28. avgusta 1883, št. 17 naj se spremeni v toliko, da se sme tudi globe nad 40 K, ki pridejo v ubožni zaklad, porabiti za občinske reveže, ter jih ni treba nalagati na obresti.

V formalnem oziru se predlaga, da se odkaže predlog ustavnemu odseku.

V Ljubljani, dne 26. januarja 1912.

Vehovec I. r., Bartol I. r., Košak I. r., Hladnik I. r., Matjašič I. r., Drobnič I. r., Ravnikar I. r., dr. Žitnik I. r., Zabret I. r., Šusteršič I. r., Jaklič I. r., dr. Krek I. r., dr. Lampe I. r., Jarc I. r.,

V.

Samostojni predlog

poslanca E. Gangla in tovarišev glede na pospeševanje kmetijskega pouka po ljudskih šolah.

Deželni zbor skleni:

Deželnemu odboru se naroča, naj sporazumno z deželnim šolskim svetom in z okrajnimi šolskimi sveti stopi v zvezo s kmetijskimi gospodarji, ki imajo boljša posestva, da se na teh posestvih seznanj mladina od 14. do 18. leta pod vodstvom učiteljev z najnovejšimi pridobitvami vseh strok

kmetovanja in umnega gospodarstva, da more mladina potom tako pridobljene praktične izkušnje prenesti na lastno domovanje.

Takim gospodarjem in učiteljem je priznati posebne podpore oziroma nagrade.

V ta namen se dovoli deželnemu odboru kredit letnih 20.000 K.

V Ljubljani, dne 26. januarja 1912.

E. Gangl I. r., Josip Turk I. r., dr. Novak I. r., Fr. Višnikar I. r., dr. Triller I. r., Ciril Pirc I. r., Supančič I. r.

VI.

Nujni predlog

poslanca dr. Lampeta in tovarišev za ustanovitev centralne deželne klavnice in mesnice.

Da se doseže vsled velike druginje potrebna regulacija mesnih cen, po kateri bi živinorejec imel stalnega odjemalca, konsument pa možnost po vsikdar reelnih cenah dobivati meso, predlagamo:

Ustanovi se centralna deželna klavnica in mesnica. Ta bodi kot posredovalec med producentom in konsumentom v tesni zvezi z organizacijami domačih živinorejcev. Meso naj oddaja v mestu Ljubljani in raznih, zlasti industrialnih krajih dežele in v letoviščih, po potrebi tudi izven dežele. Dežela pristopi kot odjemalec s svojimi zavodi.

V formalnem oziru predlagamo, da se predlog odkaže finančnemu odseku.

dr. Lampe I. r., dr. Zajc I. r., dr. Pegan I. r., Povše I. r., Zabret I. r., Šusteršič I. r., Pogačnik I. r., Jarc I. r., I. Piber I. r., Jaklič I. r., Lavrenčič I. r., dr. Krek I. r., Bartol I. r., Drobnič I. r., dr. Žitnik I. r., Kobi I. r., Dular I. r., Dimnik I. r., Matjašič I. r., Ravnikar I. r., Košak I. r., Vehovec I. r., Demšar I. r.

VII.

Poročilo

finančnega odseka o prošnji Friderika Kauckega, učitelja na petrazredni ljudski šoli v Kočevju, za vštetev na zasebni ljudski šoli steklarnice v Kočevju prebite službene dobe pri svoječasnih odmeri pokojnine.

Visoki deželni zbor!

Finančni odsek predlaga:

Visoki deželni zbor skleni:

Deželni odbor se pooblašča, da o svoječasnih upokojitvi učitelja Friderika Kauckega pritrdi, da se mu na bivši zasebni ljudski šoli steklarnice v Kočevju prebita službena doba všteje za odmero pokojnine ako bode njegovo službovanje dotlej zadovoljivo.

Ljubljana, dne 25. januarja 1912.

Žitnik, načelnik.

Fr. Bartol, poročevalec.

VIII.

Poročilo

finančnega odseka o prošnji upokojenega učitelja Bogomira Krennerja za zvišanje pokojnine.

Visoki deželni zbor!

Finančni odsek predlaga:

Visoki deželni zbor skleni:

Prošnja upokojenega učitelja Bogomira Krennerja za zvišanje pokojnine se z ozirom na njegov ugodni finančni položaj odkloni.

V Ljubljani, dne 24. januarja 1912.

Žitnik, načelnik. Fr. Bartol, poročevalec.

IX.

Poročilo

finančnega odseka o prošnji nadučiteljeve vdove Kristine Kermavner v Ljubljani za podaljšanje miločine od leta 1912 naprej.

Visoki deželni zbor!

Finančni odsek predlaga:

Visoki deželni zbor skleni:

Prošnja Kristine Kermavner se vrne deželnemu odboru z naročilom, da vrši poizvedbe o finančnem stanju prosilke in njenih otrok.

V Ljubljani, dne 24. januarja 1912.

Žitnik, načelnik. Fr. Bartol, poročevalec.

X.

Bericht

des Finanzausschusses über das Gesuch des Ivan Keržič, pensionierten Aufsehers des Zwangsarbeitshauses, um Einrechnung der Militärdienstzeit in die Pension. (Bet. 30.)

Der Finanzausschuß stellt den Antrag:

Der hohe Landtag wolle beschließen:

Dem Gesuche des Ivan Keržič, pensionierten Aufsehers des Zwangsarbeitshauses um Einrechnung der Militärdienstzeit in die Pension wird keine Folge gegeben.

Laibach, am 24. Jänner 1912.

Žitnik, Obmann. Margheri, Berichterstatter.

XI.

Bericht

des Finanzausschusses über das Gesuch des Franz Dredkar, pensionierten Aufsehers des Zwangsarbeitshauses, um Einrechnung der Militärdienstzeit in die Pension. (Bet. 31.)

Der Finanzausschuß stellt den Antrag:

Der hohe Landtag wolle beschließen:

Dem Gesuche des Franz Dredkar, pensionierten Aufsehers des Zwangsarbeitshauses, um Einrechnung der Militärdienstzeit in die Pension wird keine Folge gegeben.

Laibach, am 24. Jänner 1912.

Žitnik, Obmann. Margheri, Berichterstatter.

XII.

Poročilo

finančnega odseka o prošnji upokojenega učitelja Ivana Huter v Handberjih za milostno zvišanje pokojnine.

Visoki deželni zbor:

Finančni odsek predlaga:

Visoki deželni zbor skleni:

Gospodu Ivanu Huter, upokojenemu učitelju v Handberjih se dovoli še za nadaljnih 5 let podpora letno 100 kron.

V Ljubljani, dne 24. januarja 1912.

Žitnik, načelnik. Fr. Bartol, poročevalec.

XIII.

Poročilo

finančnega odseka o prošnji Antona Locker, upokojenega učitelja v Starem Logu, za milostno povišanje pokojnine.

Visoki deželni zbor!

Finančni odsek predlaga:

Visoki deželni zbor skleni:

Upokojenemu učitelju Ant. Lockerju v Starem Logu se zviša pokojnina od 600 na 700 K.

V Ljubljani, dne 24. januarja 1912.

Žitnik, načelnik. Fr. Bartol, poročevalec.